

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและการแก้ไขปัญหาของเด็กเร่ร่อนหญิงในจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อนำไปสู่การพัฒนากระบวนการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเด็กเร่ร่อน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปวางแผนช่วยเหลือหรือให้บริการกับเด็กเร่ร่อนต่อไป ผลการวิจัยพบว่า

เด็กเร่ร่อนหญิงในจังหวัดสมุทรปราการมีอายุตั้งแต่ 12-18 ปี เด็กเหล่านี้เป็นเด็กที่กำลังอยู่ในวัยเปลี่ยนแปลงจากเด็กเข้าสู่วัยรุ่น ชอบอิสระ ชอบการผจญภัย แต่ในขณะเดียวกันก็ยังคงต้องการความรักความเอาใจใส่จากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง โดยเฉพาะบุตรคนสุดท้อง บุตรคนเดียว ซึ่งพบมากที่สุดในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้พบว่า เด็กเร่ร่อนมีระดับการศึกษาสูงขึ้น คือชั้นมัธยมศึกษา แต่สาเหตุสำคัญที่ทำให้กลายเป็นเด็กเร่ร่อนก็ยังคงหนีไม่พ้นสาเหตุใหญ่ 5 ประการ คือ (1) ขาดความรักและความอบอุ่นในครอบครัว (2) ปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัว (3) เด็กเบียดเบียน เพราะครูด่าและลงโทษเด็ก และ (4) ปัญหาของตัวเอง ซึ่งเป็นวัยอยากรู้ อยากเห็น รักสนุก ชอบผจญภัย ต้องการความสนใจจากเพื่อนต่างเพศ จึงส่งผลให้เด็ก ตัดสินใจใช้ชีวิตเป็นอิสระของตนเองภายนอกบ้านได้ง่าย

เด็กเร่ร่อนหญิงส่วนใหญ่หนีออกมาใช้ชีวิตนอกร่วมกับเพื่อนมากกว่า 5 ครั้ง ตอนอายุประมาณ 13-15 ปี เมื่อออกจากบ้านบ่อยครั้งเข้าก็เกิดความเคยชิน และพบว่าตนเองสามารถอยู่รอดได้ เด็กจึงตัดสินใจออกมาอยู่อย่างถาวร นั้นหมายถึง ความคิดการตัดสินใจออกมาเร่ร่อนไม่ใช่ความคิดชั่ววูบ แต่เป็นการสะสมความคิดซึ่งมีการทบทวนหลายครั้งจนกระทั่งตกตะกอนและถูกผลักดันออกมาเป็นพฤติกรรม

การศึกษาเฉพาะกลุ่มเด็กเร่ร่อนหญิง พบว่า ส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นพนักงานเสิร์ฟตามร้านอาหารและหากเด็กต้องการรายได้ที่มากกว่าเดิมก็จะถูกบังคับให้ค้าประเวณีหรือเดินโชว์เปลือย เด็กเหล่านี้ต้องทำงานกลางคืนเวลาเลิกงานไม่แน่นอน บางครั้งก็อาจถึงรุ่งสาง เด็กหญิงคนหนึ่งบอกว่า “ที่อยู่ได้ก็เพราะนายจ้างให้กินยาบำลสมน้ำดื่มเพื่อให้ทำงานได้ตลอดคืน” ซึ่งเป็นผลให้เด็กหญิงส่วนใหญ่ติดสารเสพติดตั้งแต่บุหรี เหล้า และยาบ้า ไปโดยปริยาย

วิถีการดำรงชีวิตของเด็กเร่ร่อนหญิงมีความแตกต่างและเสี่ยงอันตรายมากกว่าเด็กเร่ร่อนชายตรงที่ “ความเป็นหญิง” พบว่า เด็กเร่ร่อนหญิงจะเร่ร่อนไม่นานนัก เพราะจะมีคนชวนไปทำงานเดินอโกโก้ โชว์เปลือยตามร้านอาหาร และกลายเป็นโสเภณีเด็กในที่สุด หรือหากไม่ระมัดระวังตัวก็อาจจะถูกข่มขืนจากเพื่อนและคนแปลกหน้า ติดเชื้อมโรค ซิฟิลิส และโรคเอดส์

เด็กเร่ร่อนทุกคนล้วนถูกสังคมมองว่าเป็น “เด็กเกเร เด็กเหลือขอ” ไม่มีพ่อแม่คนใดอยากให้ลูกของตนมาคบค้าสมาคมด้วย เด็กเร่ร่อนจึงเปรียบเสมือนเป็นคนนอกสังคม ถูกมองด้วยสายตาเหยียดหยามจากยามรักษาการตามห้างสรรพสินค้า ถูกไล่เมื่อไปนั่งบริเวณที่ขายอาหารจานด่วน (ฟาสต์ฟู้ด) เป็นกลุ่มแรกที่ถูกเพ่งเล็งเมื่อมีคดีเกิดขึ้น ฯลฯ จะมีก็แต่เพียงพ่อค้าขายยาเสพติด มีจรรยาแม่เล้าที่ทำธุรกิจขายบริการทางเพศองค์กรพัฒนาเอกชนที่พูดคุยด้วย ประกอบกับพวกเขาขังอยู่ในวัยเด็ก ต้องการทำกิจกรรมสนุกสนาน ทำหยา มีกลุ่มเพื่อน ฯลฯ จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่เด็กเร่ร่อนส่วนใหญ่มักดำเนินชีวิตแบบ “อยู่ไปวันๆ”

ดังนั้น การแก้ไขปัญหาคงเริ่มต้นด้วยการทำให้สังคมยอมรับว่า เด็กเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาเด็กไม่ใช่ตัวปัญหา พวกเขาอาจก่อปัญหาเพราะความไม่รู้ ไม่เข้าใจ แต่สังคมก็ไม่ควรมุ่งมองว่าเด็กคือสาเหตุแห่งปัญหา มองเด็กเป็นเสมือนเป้าในการจัดการปัญหา สังคมช่วยกันขจัดปัญหาที่ทำให้เด็กเข้าสู่สภาวะการเร่ร่อน ซึ่งเท่ากับเป็นการลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นในสังคมพร้อมกัน